

Politika nabave

Palmino ulje (ulje jezgre)

Lidl Hrvatska d.o.o. k.d. • Verzija 29.02.2024

NA PUTU
PREMA
SUTRA

Sadržaj

Naša odgovornost za sirovinu palmino ulje (ulje jezgri)	2
Pozadina	4
Naša predanost	9
Davanje prednosti palminom ulju (ulju jezgri) kao kritičnoj sirovini i razumijevanje učinaka	11
Jačanje transparentnosti mapiranjem dobavljača	13
Pretvaranje održivijeg palminog ulja (ulja jezgri) u standard uz RSPO	14
Promicanje alternativa u asortimanu	17
Podrška indonezijskim malim uzgajivačima palminog ulja u suradnji s FONAP-om	18
Pojmovnik	19
Izvori i poveznice	22
Izvori fotografija	25

Naša odgovornost za **sirovinu palmينو ulje (ulje jezgri)**

Naša odgovornost za sirovinu palmino ulje (ulje jezgri)

Održivo djelovanje jedan je od Lidlovih strateških ciljeva za bolju budućnost. Preuzimamo odgovornost gdje god naše djelovanje utječe na ljude i okoliš. Odgovorno poslovanje je način na koji svakodnevno ispunjavamo naše obećanje kvalitete i osiguravamo temelj našeg poduzeća u budućnosti.

Na temelju toga, razvili smo strategiju društveno odgovornog poslovanja, koja nam daje jasne smjernice za ostvarenje naših strateških ciljeva održivosti. Naše zajedničko i sveobuhvatno razumijevanje održivog djelovanja obuhvaća šest strateških fokus područja: očuvanje resursa, zaštitu klime, poštovanje bioraznolikosti, pravedno postupanje, promoviranje zdravlja i vođenje dijaloga. Time opisujemo naše razumijevanje Lidlove odgovornosti za okoliš, ljude i naše kupce.

Naša odgovornost za sirovinu palmino ulje (ulje jezgri)

Palmino ulje (ulje jezgri) čest je sastojak proizvoda zbog svojih pozitivnih svojstava. U različitim udjelima sadržavaju ga i proizvodi naših robnih marki, među ostalim peciva i slastice, kozmetika i proizvodi za čišćenje. Međutim, palmino ulje (ulje jezgri) krije mnoge rizike u uzgoju i preradi. Budući da potpuna zamjena u našim proizvodima često nije moguća ili razumna, naš je jasan cilj pažljivo rukovati ovom sirovinom. Ciljanim djelovanjem u lancu vrijednosti palminog ulja (ulja jezgri), Lidl može pozitivno doprinijeti četirima strateškim područjima: očuvanju resursa, zaštiti klime, poštovanju bioraznolikosti i pravednom postupanju.

Naša međunarodna strategija održivosti u Lidlu

Pozadina

Pozadina sirovine palmino ulje (ulje jezgri)

Uljane palme danas su najčešće uzgajane uljarice na svijetu zbog svojih visokih prinosa i raznolike namjene. Palmino ulje se pravi od pulpe ploda uljane palme, a ulje palminih jezgri od koštice ploda.¹ Prema studiji Međunarodnog instituta za održivi razvoj (IISD), 72 posto palminog ulja (ulja jezgri) proizvedenog u svijetu koristi se u proizvodnji hrane, 18 posto nalazi se u kozmetičkim proizvodima, deterdžentima, svijećama ili kao maziva u industriji. Preostalih deset posto koristi se kao bioenergija.²

Palmino ulje (ulje jezgri) može se koristiti na razne načine

40 kg

**ulja daje jedna
palma svake
godine.**

Zbog svojih prirodnih svojstava, palmino ulje (ulje jezgri) je izuzetno svestrana i učinkovita sirovina za upotrebu u prehrambenim proizvodima i proizvodima za domaćinstvo (food i near-food proizvodi). Uljana palma daje oko 40 kilograma ulja godišnje, što je najveći prinos u odnosu na ostale biljke uljarice.³

Površina potrebna za proizvodnju jedne tone ulja

¹ U nastavku govorimo o palminom ulju (ulju jezgri) uključujući oba proizvoda.

² IISD: Global Market Report (Izješće o globalnom tržištu). Palm Oil, (Palmino ulje) 2019.

³ WWF: Auf der Ölspur (Na tragu ulja), 2016.

U prosječnom supermarketu oko 50 posto proizvoda sadrži palmino ulje (ulje jezgre). Sljedeća slika objašnjava različite prednosti proizvoda od palminog ulja (ulja jezgri):

Palmino ulje:

- Palmino ulje dobiva se iz žućkastog/narančastog **mesa ploda (pulpe)**.
- Sirovo palmino ulje nastaje **prešanjem ploda** i zatim se **prerađuje u rafinerijama** za daljnju upotrebu.
- Palmino ulje se koristi jednako u margarinu, gotovim proizvodima, pekarskim proizvodima i slatkisima. Palmino ulje također se koristi za izradu svijeća, kozmetičkih proizvoda i deterdženata.

Ulje palmine jezgre:

- Bijelo-žuto palmino ulje dobiva se iz **masne koštice (jezgre)** uljnog ploda.
- Koštice se uklanjaju iz prešanih plodova palme i potom **suše**. Ulje se potom može izvući iz jezgri **mijevenjem i prešanjem** u uljari uz pomoć topline.
- Ulje palminih jezgri prvenstveno se koristi u kemiji, kozmetici i proizvodima za čišćenje.

Frakcije palminog ulja (ulja jezgri):

- Palmino ulje, kao i ulje palmine jezgre mogu se razdvojiti na čvrste i tekuće komponente, tzv. **frakcije palminog ulja (ulja jezgri)**.

- Frakcije palminog ulja (ulja jezgri) prvenstveno se koriste za ulja za kuhanje i prženje, margarin i konditorske proizvode.

Derivati palminog ulja (ulja jezgri):

- Daljnjom preradom **frakcija palminog ulja (ulja jezgri)** u konačnici se dobivaju **derivati palminog ulja (ulja jezgri)** kao oleokemijski proizvodi.
- Derivati palminog ulja (ulja jezgri) uglavnom se koriste u kozmetici i proizvodima za čišćenje.

Brzi rast globalne proizvodnje palminog ulja (ulja jezgri)

Zbog raznolike upotrebe palminog ulja (ulja jezgri), povećala se i potražnja za ovom sirovinom. Godišnji obujam proizvodnje palminog ulja (ulja jezgri) više se nego utrostručio diljem svijeta između 2002. i 2021. godine i trenutčno iznosi 76 milijuna tona.⁴ Samo oko 20 posto toga dolazi iz održive proizvodnje.⁵ Više od 80 posto palminog ulja (ulja jezgri) proizvedenog u svijetu dolazi iz Indonezije i Malezije. Ostale važne zemlje proizvođači su Tajland, Kolumbija i Nigerija. Između 2001. i 2015. godine 10,5 milijuna hektara šuma diljem svijeta prenamijenjeno je za uzgoj uljane palme.⁶ Kao rezultat toga, uzgoj uljane palme danas zauzima 1,5 posto svjetskih obradivih površina. To odgovara površini od otprilike 23 milijuna nogometnih igrališta.

Ekološki rizici proizvodnje palminog ulja (ulja jezgri)

Uzgoj palminog ulja (ulja jezgri) u velikim razmjerima doprinosi gubitku bioraznolikosti i klimatskim promjenama. To se ne događa samo zbog veličine zemljišta korištenog za uzgoj, već i zbog načina na koji se to zemljište dobiva. Plantaže palminog ulja (ulja jezgri) često nastaju krčenjem i paljenjem primarnih šuma (prašuma) i drugih vrijednih ekosustava. U Indoneziji su plantaže također podignute na tresetnim tlima – posebno vrijednim skladištima CO₂. Posljedice ovih metoda uključuju gubitak staništa za razne biljne i životinjske vrste – od kojih su

⁴ USDA: Palm Oil Explorer (Istraživač palminog ulja), 2021.

⁵ Forum o održivom palminom ulju: What is palm oil (Što je palmino ulje), bez navedene godine

⁶ World Economic Forum (Svjetski ekonomski forum): Forests, Food Systems and Livelihoods (Šume, prehrambeni sustavi i sredstva za život), 2021.

mnoge na Crvenoj listi ugroženih vrsta.⁷ Požari u primarnim šumskim područjima oslobađaju CO₂ i čađu - opasnost za stanovništvo i kvalitetu zraka.⁸ Krčenje šuma stoga također doprinosi klimatskim promjenama (više u > [Politika nabave za opskrbne lance bez krčenja šuma i prenamjene zemljišta](#)). Površine dobivene za uzgoj palminog ulja (ulja jezgri) često se obrađuju kao monokulture. Takva zemljišta mnogo češće napadaju štetočine pa se toga koriste sredstva za zaštitu bilja i gnojiva. Oni zagađuju tlo i kontaminiraju podzemne vode – također i u susjednim ekosustavima.⁹

Društveni izazovi u proizvodnji palminog ulja (ulja jezgri)

Ako je zemljište namijenjeno pretvaranju u plantažu za palmino ulje (ulje jezgri), može doći do sukoba oko zemljišta ili čak otimanja zemlje od malih uzgajivača palminog ulja i autohtonog stanovništva. Budući da se često ne mogu adekvatno zakonski zaštititi, to može dovesti do osiromašenja i ugrožavanja autohtonih zajednica jer njihova egzistencija često ovisi o zemljištu, a istodobno nisu ekonomski konkurentni velikim plantažama. To dokazuje i podatak da je samo pet posto površina koje obrađuju mali poljoprivrednici certificirano, zato što im često nedostaju vrijeme i resursi potrebni za certificiranje.¹⁰

Održavanje plantaža palminog ulja također predstavlja rizik za zdravlje radnika. Često nedostaje potrebna zaštita na radu, npr. prilikom rukovanja pesticidima ili tijekom fizički naporne berbe plodova uljane palme.

Za rad na plantažama uljanih palmi sezonske radnike i radnike migrante obično regrutiraju organizirani agenti za zapošljavanje.¹¹ Radni standardi se često zaobilaze, radnici migranti zapošljavaju se bez valjanih ugovora o radu, ne isplaćuju se zakonom propisane minimalne plaće ili se iskorištavaju osobne teškoće. Strukturni uzroci kao što su siromaštvo i nedostatak osiguranja u slučaju bolesti ovdje igraju glavnu ulogu, a pogoršavaju se proizvodnjom palminog ulja (ulja jezgri). Roditelji koji su bolesni i ne mogu raditi često šalju djecu na plantažu, kako bi osigurali obiteljski prihod. Djeca tada moraju ispuniti visoki radni učinak umjesto roditelja. Ovo je jedan od razloga zašto je dječji rad često prisutan na plantažama.

⁷ IUCN: Palm oil and biodiversity (Palmino ulje i bioraznolikost), 2018.

⁸ Greenpeace: Palm oil (Palmino ulje), bez navedene godine

⁹ Fairtrade: Faires Palmöl (Pravedno palmino ulje), bez navedene godine

¹⁰ Fairtrade: Faires Palmöl (Pravedno palmino ulje), bez navedene godine

¹¹ Earthworm: Insights into recruitment costs [...] in the palm oil industry in peninsular Malaysia (Uvid u troškove zapošljavanja [...] u industriji palminog ulja u poluotočnoj Maleziji), 2019.

Težak rad ugrožava zdravlje i obrazovanje djece.¹²

Više informacija o temi ljudskih prava povezanih s proizvodima iz Lidlovog asortimana možete pronaći u našoj > [Politici nabave za ljudska prava](#).

¹² Amnesty International: The great palm oil scandal (Veliki skandal s palminim uljem), 2016.

Naša **predanost**

Naša predanost održivijem palminom ulju (ulju jezgri)

U Lidlu smo posvećeni odgovornijem i održivijem uzgoju palminog ulja (ulja jezgri) na nekoliko razina unutar naše strategije za sirovine. Detaljnije pojedinosti o Lidlovoj strategiji za sirovine pronaći ćete u našoj [Politici nabave sirovina](#).

Imamo dva cilja: želimo poboljšati radne i životne uvjete zaposlenika u zemljama uzgoja i raditi na ekološki prihvatljivijem uzgoju.

Kako bismo postigli svoje ciljeve, s vanjskim dionicima surađujemo na razvoju holističke strategije utemeljene na sljedeća četiri stupa.

Od kraja 2022. i nakon toga, našu kritičnu sirovinu palmino ulje (ulje jezgri) nabavljamo na održiviji način.

Ispitujemo rizike u našim opskrbnim lancima, nabavljamo samo certificirano palmino ulje (ulje jezgri) te radimo na alternativama i promjenama kako bismo poboljšali situaciju u uzgoju palminog ulja (ulja jezgri).

1 Razumijevanje učinaka

Identificiramo rizike u našim lancima opskrbe i osiguravamo transparentnost.

2 Uspostavljanje standarda

Certificiramo naš cjelokupan lanac opskrbe palminim uljem (uljem jezgri).

3 Promicanje alternativa

Promičemo održivije alternative u našem asortimanu i smanjujemo nabavu kritičnih sirovina.

4 Poticanje promjena

Sudjelujemo u inicijativama zainteresiranih dionika i međunarodnim projektima.

Davanje prednosti palminom ulju (ulju jezgri) kao kritičnoj sirovini i razumijevanje učinaka

Kako bismo ciljano i učinkovito djelovali, proveli smo opsežnu analizu rizika za naš asortiman i u suradnji s našim dionicima i vanjskim stručnjacima identificirali za nas kritične sirovine.

Kratak pregled naših kritičnih sirovina

Rizici u opskrbnom lancu palminog ulja (ulja jezgri), posebno u područjima uzgoja

Lidlovi opskrbeni lanci uključuju dobavljače koji proizvode diljem svijeta. Naše analize pokazuju da je palmino ulje (ulje jezgri) jedna od naših kritičnih sirovina s društvenim i ekološkim rizicima u cijelom opskrbnom lancu – posebno na izvoru u zemljama proizvođačima. Naša analiza rizika definira početnu točku za razvoj daljnjih mjera i daje nam smjernice o tome odakle trebamo početi kako bismo svoje proizvode koji sadrže palmino ulje (ulje jezgri) učinili održivijima.

Više detalja o našoj opsežnoj analizi rizika možete pronaći u našoj [Politici nabave sirovina](#).

Sukladno **prvom stupu** naše strategije za sirovine, u našim lancima opskrbe utvrđujemo ekološke i društvene rizike.

Identificirali smo sljedeće rizike za opskrbni lanac palminog ulja (ulja jezgri) u dotičnim zemljama:

Društveni rizici

Dječji rad	Obala Bjelokosti, Nigerija
Prisilni rad	Indonezija, Malezija, Tajland
Prava zaposlenika	Indonezija, Kolumbija, Malezija
Diskriminacija	Gvatemala, Indonezija, Papua Nova Gvineja

Ekološki rizici

Bioraznolikost	Ekvador, Indonezija, Papua Nova Gvineja
Klimatska ranjivost	Indonezija, Malezija, Tajland
Korištenje zemljišta i krčenje šuma	Indonezija, Malezija, Tajland
Vodni rizici	Indonezija, Nigerija, Tajland
Zagađenje zraka	Indonezija, Malezija

Jačanje transparentnosti mapiranjem dobavljača

Lidl naporno radi na stalnom jačanju transparentnosti u opskrbnim lancima palminog ulja (ulja jezgri). U sklopu godišnjeg pregleda dobavljača, takozvanog mapiranja dobavljača, provjeravamo pridržavaju li se naši dobavljači specifikacija definiranih za palmino ulje (ulje jezgri) i dokumentiramo napredak. U sklopu tog procesa bilježimo točne količine, status certifikacije i zemlje podrijetla, koliko god je moguće. To nam daje uvid u to koje palmino ulje (ulje jezgri) potencijalno potječe iz rizičnih područja i omogućuje da se direktno obratimo našim dobavljačima.

Ovo praćenje provodi se svake godine uz pomoć vanjskih pružatelja usluga i pomaže Lidlu da prati svoj cilj za sirovinu - do kraja 2022. ponuditi 100% RSPO certificirano palmino ulje (ulje jezgri). Ako u okviru godišnjeg praćenja ustanovimo odstupanja, Odjel nabave će ih prokomentirati s odgovarajućim dobavljačem i definirati detaljan akcijski plan za postizanje ciljeva.

Rad organizacija za postavljanje standarda kao što je Okrugli stol o održivom palminom ulju (Round Table on Sustainable Palm Oil -RSPO) i temeljni sustavi sljedivosti također omogućuju pouzdanu transparentnost u pogledu opskrbnog lanca.

Količine palminog ulja (ulja jezgri) utvrđene našim mapiranjem dobavljača objedinjuju se u ukupno izvješće za Lidl Hrvatska, ovisno o vrsti i RSPO modelu opskrbnog lanca. Kao njegov dugogodišnji član, svake godine RSPO-u podnosimo cjelokupno izvješće (pod nazivom Annual Communications of Progress (ACOP)), kako bismo dokumentirali svoj napredak.

Sukladno **prvom stupu** naše strategije za sirovine, u našim lancima opskrbe utvrđujemo ekološke i društvene rizike.

Pretvaranje održivijeg palminog ulja (ulja jezgri) u standard uz RSPO

Kao dugogodišnji član Okruglog stola o održivom palminom ulju (RSPO), Lidl podržava održivije metode uzgoja palminog ulja (ulja jezgri) te se zalaže za ograničavanje negativnih društvenih i ekoloških utjecaja uzgoja ove sirovine.

Minimalni standard s certifikatom RSPO

Okrugli stol o održivom palminom ulju (RSPO) trenutno je najvažniji certifikat za palmino ulje (ulje jezgri). Cilj globalne inicijative, koju je WWF pokrenuo 2004., je uspostavljanje održivijeg palminog ulja (ulja jezgri) kao industrijskog standarda u cijelom svijetu. Kriteriji za stjecanje certifikata su ekološke i socijalne prirode. Primjerice, šume se ne smiju krčiti za uzgoj palminog ulja (ulja jezgri), poljoprivrednici i radnici u proizvodnim regijama moraju imati veća prava i sigurnost, a male farme također moraju dobiti priliku sudjelovati. Dodatno, područja vrijedna zaštite, kao što su prašume, ne smiju se koristiti za uzgoj palminog ulja (ulja jezgri). Kao rezultat, palmino ulje (ulje jezgri) s certifikatom RSPO ima 35 posto manji ugljični otisak (3,41 kg CO₂/kg RBD palminog ulja) u usporedbi s konvencionalnim palminim uljem (uljem jezgri) (5,34 kg CO₂/kg RBD palminog ulja).

Cilj ovih zahtjeva RSPO-a je smanjenje rizika od krčenja šuma pri uzgoju palminog ulja (ulja jezgri). Osim toga, RSPO nudi grupno certificiranje, kako bi malim tvrtkama i poljoprivrednicima pružio priliku

da budu konkurentni većim proizvođačima. Standard RSPO također se bavi dječjim i prisilnim radom: plantaže obvezuje na pridržavanje važećih zakona, isključivanje dječjeg i prisilnog rada, uključivanje malih poljoprivrednika i ispunjavanje drugih društvenih uvjeta. Za dobivanje certifikata RSPO, lokalnim zajednicama mora biti omogućeno samostalno organiziranje te moraju postojati pravni ugovori i dokaz o suglasnosti za korištenje zemljišta.

Lidl zahtijeva: standard RSPO mora se dalje razvijati

RSPO je trenutno jedna od samo nekoliko inicijativa koje su u velikim razmjerima razvile mjere za održiviju proizvodnju palminog ulja (ulja jezgri). Nevladine organizacije kritiziraju nedostatak transparentnosti, a neke organizacije smatraju da je certifikacija nedovoljna. Lidl kriterije RSPO-a smatra korakom u pravom smjeru, no jasno je da oni predstavljaju samo minimalni standard koji treba pooštriti i dalje razvijati. Tome smo predani kao punopravni član inicijative. Osim toga, aktivno tražimo dijalog i umrežavanje s drugim tvrtkama, nevladinim organizacijama i europskim inicijativama kako bismo zajedno poticali poboljšanja u ovom području.

U skladu s **drugim stupom** naše strategije sirovina, dajemo certificirati našu kritičnu sirovinu palmino ulje (jezgri).

Konkretno, posvećeni smo jačanju postojećih žalbenih mehanizama u okviru RSPO certifikacije. To uključuje i poboljšanje RSPO-ovog vlastitog mehanizma za žalbe i stvaranje učinkovitih mehanizama za žalbe na razini plantaža.

Lidl Hrvatska izričito pozdravlja činjenicu da se, uz Okrugli stol o održivom palminom ulju (RSPO), druge organizacije za postavljanje standarda kao što su Rainforest Alliance, International Sustainability and Carbon Certification Plus (ISCC Plus) i Forum Nachhaltiges Palmöl (FONAP) zalažu za održiviji uzgoj palminog ulja (ulja jezgri) i nabavu ove sirovine iz certificiranog uzgoja.

Trgovački modeli za palmino ulje (ulje jezgri) s certifikatom RSPO

Pri nabavi certificiranih sirovina kao što je palmino ulje (ulje jezgri) u opskrbnom lancu postoje do četiri modela trgovanja. Oni postavljaju različite zahtjeve za sljedivost sirovina do proizvođača i za fizičku količinu certificirane sirovine stvarno sadržane u krajnjem proizvodu.

Certificirana sirovina nije ili je samo djelomično u krajnjem proizvodu:

Book & Claim: Nema sljedivosti

Mass Balance: Nema sljedivosti, ali djelomično u konačnom proizvodu

Certificirana sirovina je fizički sadržana u krajnjem proizvodu:

Segregated: Sljedivost sve do certificiranih proizvođača. Na ishodištu se mogu miješati certificirana palmina ulja iz različitih uljara.

Identity Preserved: Sljedivost sve do pojedinačnih certificiranih proizvođača. Uljare na ishodištu su strogo odvojene jedna od druge.

U Nabavi možemo pridonijeti pravednoj i ekološki prihvatljivijoj proizvodnji palminog ulja (ulja jezgri), primjerice proširenjem našeg asortimana proizvodima iz certificirane održive proizvodnje. Za palmino ulje (ulje jezgri) to uključuje certifikat RSPO (Roundtable on Sustainable Palm Oil). Zato Lidl Hrvatska već godinama s dobavljačima proizvoda vlastite marke radi na osiguravanju veće održivosti palminog ulja (ulja jezgri). S vlastitim robnim markama, zbog bliskog odnosa s našim dobavljačima, na to možemo izravno utjecati i tako aktivno pokretati poboljšanja.

U asortimanu vlastite robne marke Lidl Hrvatska od 2023. godine koristi većinom palmino ulje (ulje jezgri) kojim se trguje prema Segregated trgovinskom modelu (SG), a minimalno prema Mass Balance (MB) trgovinskom modelu. U asortimanu proizvoda za domaćinstvo (Near-Food) od 2017. koristimo palmino ulje (ulje jezgri) prema modelu Mass Balance, a od kraja 2022. i ovdje smo prešli na model Segregated.

To znači da od 2023. za naš prehrambeni asortiman i proizvode za domaćinstvo nabavljamo samo palmino ulje (ulje jezgri) iz modela Segregated (SG). Ovo isključuje derivate i frakcije palminog ulja (ulja jezgri) koji se i dalje mogu nabavljati prema modelu Mass Balance (MB). Taj smo prijelaz 2023. godine napravili i u našem asortimanu neprehrambenih proizvoda. To nas dovodi bliže našem cilju da naši krajnji proizvodi sadržavaju ne samo djelomično certificirano palmino ulje (ulje jezgri (MB)), već u potpunosti, fizički prisutno certificirano palmino ulje (ulje jezgri (SG)).

U skladu s **trećim stupom** naše strategije sirovina, promoviramo alternative u našem asortimanu i smanjujemo nabavu kritičnih sirovina.

Naš cilj: Od 2023. nabavljamo palmino ulje (ulje jezgri) na održiviji način.

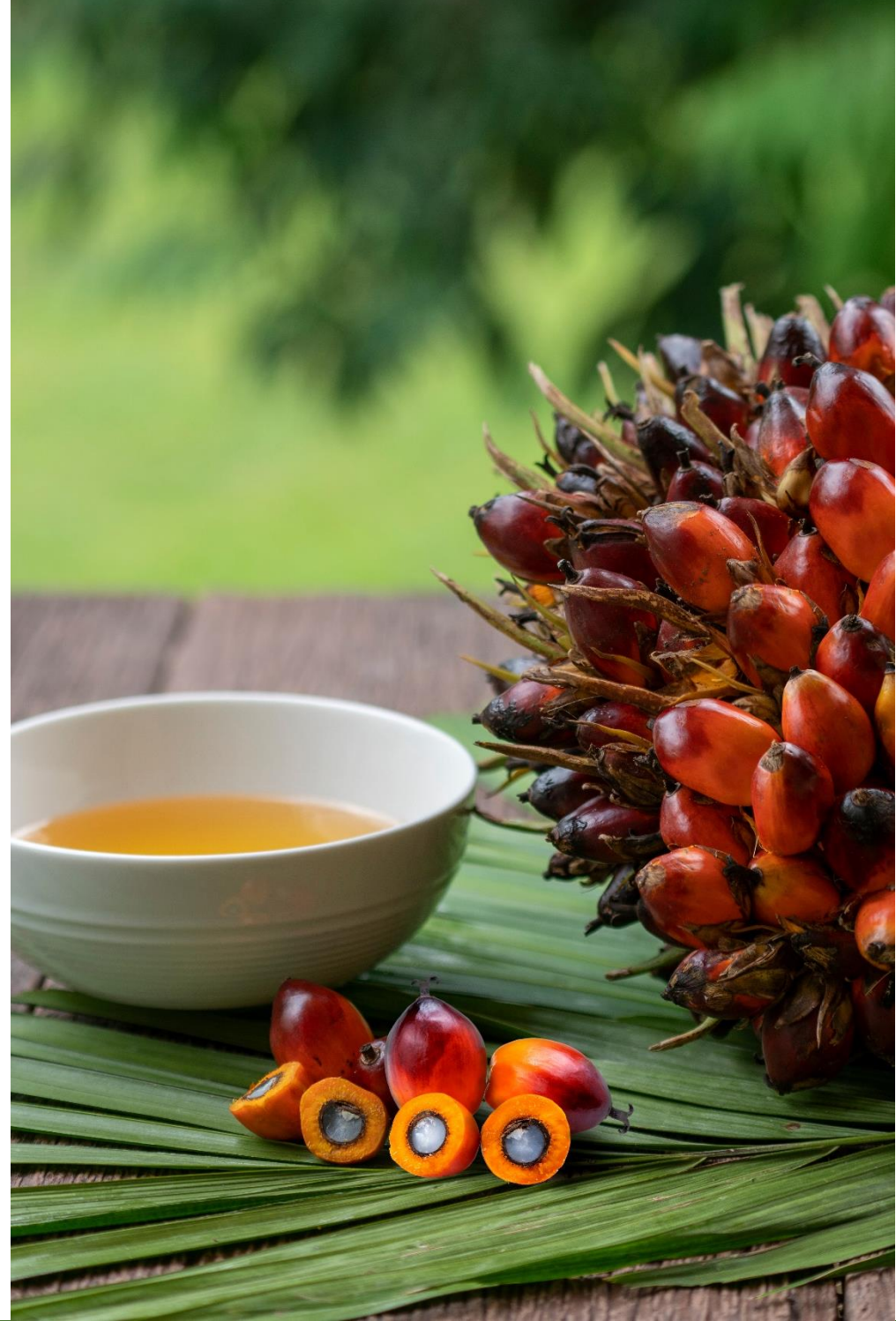
- Od 2023. godine palmino ulje (ulje jezgri) u prehrambenim proizvodima i u asortimanu proizvoda za domaćinstvo (Near-Food) certificirano je najmanje prema standardu RSPO Segregated.
- Od 2023., frakcije i derivati palminog ulja (ulja jezgri) u prehrambenim proizvodima i u asortimanu proizvoda za domaćinstvo (Near-Food) certificirani su barem prema standardu RSPO Mass Balance.
- Od 2023., palmino ulje (ulje jezgri) u neprehrambenim artiklima certificirano je najmanje prema standardu RSPO Segregated.
- Od 2023., frakcije i derivati palminog ulja (jezgri) u neprehrambenim artiklima certificirani su najmanje prema standardu RSPO Mass Balance.

Promicanje alternativa u asortimanu

Odgovorno korištenje palminog ulja (ulja jezgri) u Lidlovim vlastitim robnim markama

Palmino ulje (ulje jezgri) je sastavni dio mnogih ulja, masti, peciva, ali i kozmetike, deterdženata za pranje rublja i sredstava za čišćenje. U Lidlovom asortimanu oko 80 posto palminog ulja (ulja jezgri) koristi se za jestive artikle, a oko 20 posto za nejestive artikle.

Korištenje palminog ulja (ulja jezgri) mora se promatrati iz različitih perspektiva: u usporedbi s drugim biljnim uljima, palmino ulje ima najveći prinos. Ako se proizvodi na održiv način, to može smanjiti utjecaj na okoliš, što opravdava njegovu upotrebu. Iz prehrambene (nutricionističke) perspektive, međutim, može imati smisla korištenje alternativnih, zdravih biljnih ulja - pod uvjetom da je tehnički proces nastanka krajnjeg proizvoda sličan ili isti.

Podrška indonezijskim malim uzgajivačima palminog ulja u suradnji s FONAP-om

Lidl je od 2021. godine član Foruma za održivo palmino ulje (Forum Nachhaltiges Palmöl - FONAP), udruženja tvrtki iz proizvodnog lanca, nevladinih organizacija i udruga čiji je cilj, između ostalog, osigurati veću transparentnost, sljedivost, bolje sustave certificiranja i eliminirati krčenje šuma u lancima opskrbe palminim uljem. No, članovima FONAP-a posebno su važni zaštita ljudskih prava i mnogi drugi društveni aspekti. Kao član FONAP-a, zajedno s Indonezijskim forumom proizvođača održivog palminog ulja (FORTASBI), Lidl sudjeluje u projektu podrške malim poljoprivrednicima u Indoneziji, u pokrajini Jambi na Sumatri. Projekt ima društvene i ekološke aspekte.

Ciljana lokalna podrška s FONAP-om

Projekt FONAP promiče, između ostalog, društveno šumarstvo. To čini, primjerice, stvaranjem alternativnih izvora prihoda za male poljoprivrednike dodatnim uzgojem lokalnih kultura. Ove biljke uzgajaju lokalne skupine žena, što im daje mogućnost zarade vlastitih prihoda.

Istodobno, projekt promiče ekološki prihvatljiviji uzgoj. Kako bi se poboljšala kvaliteta vode lokalne rijeke Pengabuan, duž obala će se napraviti zelene tampon trake. Koncept regenerativne poljoprivrede

primjenjuje se s ciljem očuvanja zdravlja tla u uzgoju uljane palme: na demonstracijskim površinama uključeni mali farmeri uče napraviti organsko gnojivo i humus od kravljeg gnoja i praznih grozdova plodova uljane palme.

Projektna regija na otoku Sumatri graniči s nacionalnim parkom Bukit Tiga Puluh, jednim od posljednjih utočišta ugroženih vrsta kao što su sumatranski orangutan, sumatranski tigar i sumatranski slon. Daljnji cilj rada na lokaciji je očuvanje tampon zone oko parka i smanjenje štetnih utjecaja uzrokovanih neodrživim uzgojem uljane palme, između ostalog.

Kao član FONAP-a, tako preuzimamo odgovornost u našim globalnim lancima opskrbe i zajedničkim radom potičemo poboljšanje društvenih, ekonomskih i ekoloških uvjeta u zemljama proizvođačima.

Zahvaljujući našem radu s FONAP-om i ovom projektu, možemo napraviti opipljivu razliku u životima malih poljoprivrednika u regiji.

U skladu s **četvrtim stupom** naše strategije sirovina, uključeni smo u industrijske inicijative i međunarodne projekte.

Pojmovnik

Pojmovnik

Book & Claim

Book & Claim je sustav trgovanja certifikatima za održivo palmino ulje (ulje jezgri). Proizvođači prodaju certifikate za održivo proizvedeno palmino ulje (ulje jezgri). Ovo palmino ulje (ulje jezgri) se zatim miješa s konvencionalnim uljem za daljnju obradu. Ako tvrtke na kraju vrijednosnog lanca koriste konvencionalno proizvedeno palmino ulje (ulje jezgri), mogu kupiti certifikate koji odgovaraju količini necertificiranog palminog ulja (ulje jezgri) koje koriste. Time se osigurava da je za konvencionalno palmino ulje (ulje jezgri), koje se koristi u krajnjem proizvodu, proizvedena odgovarajuća količina certificiranog palminog ulja (ulje jezgri). Krajnji proizvod ne mora sadržavati certificirano palmino ulje (ulje jezgri).¹³

CO₂

Prirodni sastojak zraka i jedan od najvažnijih stakleničkih plinova s ključnom ulogom za našu klimu: CO₂ apsorbira dio topline koja se oslobađa u svemir i zrači je natrag na Zemlju. Taj prirodni efekt staklenika stvara umjerenu klimu kakvu poznajemo. CO₂ se oslobađa izgaranjem fosilnih goriva i izvora energije za npr. proizvodnju električne energije, logistiku itd.¹⁴

Derivati palminog ulja (ulja jezgri)

Proizvodi proizvedeni složenim kemijskim procesima tijekom daljnje obrade nakon frakcioniranja. Koriste se prvenstveno u kozmetici, deterdžentima i sredstvima za čišćenje kao tenzidi tj. površinski aktivne tvari ili emulgatori.¹⁵

Ekosustav

Odnosi između živih bića (mikroorganizama, biljaka, gljiva, životinja, ljudi) međusobno (biocenoza) i sa staništem (biotopom) određene veličine (npr. jezero, šuma, koraljni greben).¹⁶

Frakcije palminog ulja (ulja jezgri)

Dijelovi rafiniranog palminog ulja (ulja jezgri) koji su međusobno odvojeni hlađenjem, kristalizacijom i filtracijom. Čvrste frakcije nazivaju se stearini, a tekuće frakcije oleini. Koriste se u prehrambenoj i kozmetičkoj industriji te industriji proizvoda za čišćenje.¹⁷

Identity Preserved

Model Identity Preserved uključuje fizičko odvajanje certificiranog i konvencionalnog palminog ulja (ulja jezgri). Razlika u odnosu na segregaciju (Segregated) je u tome što certificirano palmino ulje (ulje jezgri) dolazi samo s jedne (velike) plantaže. To znači da se certificirana roba nikada ne miješa s palminim uljem (uljem jezgri) s drugih plantaža. Na izvoru postoji stroga podjela prema uljarama.¹⁸

IUCN Crveni popis ugroženih vrsta

Popis se općenito smatra najopsežnijim, objektivnim globalnim pristupom za procjenu statusa očuvanosti biljnih i životinjskih vrsta.¹⁹

Mass Balance

U modelu Mass Balance, palmino ulje (ulje jezgri) miješa se s konvencionalnim palminim uljem (uljem jezgri), npr. već na polju, u uljarama, rafinerijama ili teretnim brodovima i tako nudi na tržištu. U ovom modelu, samo onoliko certificiranog palminog ulja (ulja jezgri) koliko je kupljeno na početku vrijednosnog lanca može se prodavati u svakoj sljedećoj fazi lanca. Ovo je ključno jer se certificirano palmino ulje (ulje jezgri) miješa s konvencionalnim palminim uljem (uljem jezgri). Do proizvodnje krajnjeg proizvoda mora se osigurati da se kupljena količina certificiranog palminog ulja (ulja jezgri) proda samo jednom i da količina certificiranog palminog ulja (ulja jezgri) ostane konstantna kroz cijeli lanac vrijednosti.²⁰

¹³ Forum o održivom palminom ulju: Handelsmodelle (Modeli trgovanja), bez navedene godine

¹⁴ Encyclopedia Britannica: Carbon Dioxide (Ugljični dioksid), 2021.

¹⁵ Forum o održivom palminom ulju: What is palm oil (Što je palmino ulje)? bez navedene godine

¹⁶ National Geographic: Ecosystem (Ekosustav), 2022.

¹⁷ Forum o održivom palminom ulju: What is palm oil (Što je palmino ulje), bez navedene godine

¹⁸ Forum o održivom palminom ulju: Handelsmodelle (Modeli trgovanja), bez navedene godine

¹⁹ IUCN: Palm oil and biodiversity (Palmino ulje i bioraznolikost), 2018.

²⁰ Forum o održivom palminom ulju: Handelsmodelle (Modeli trgovanja), bez navedene godine

Metan	Staklenički plin koji je 20 do 30 puta štetniji za klimu od iste količine ugljičnog dioksida (CO ₂). U usporedbi s CO ₂ , metan je u atmosferi zastupljen u manjim količinama. Glavni zagađivači su odlagališta kućnog otpada, rižina polja i kravlja probava. Plin metan također je vezan u permafrostu Sibira i Švedske te na morskom dnu. Globalno zatopljenje može uzrokovati oslobađanje velike količine plina i značajno ubrzati efekt staklenika. ²¹
Model trgovanja	Kategorizacija certificiranih sirovina, poput palminog ulja (ulja jezgri). Model trgovanja ima različite zahtjeve u pogledu sljedivosti sirovine do plantaža, kao i fizičke količine certificirane sirovine stvarno sadržane u krajnjem proizvodu. Razlikujemo modele „Book & Claim”, „Mass Balance”, „Segregated” i „Identity Preserved”. ²²
Neprehrambeni proizvodi (Non-Food)	Tekstil i hardver (tvrdotvorine)
Palmino ulje	Palmino ulje proizvodi se od žućkastog do narančastog mesa (pulpe) ploda uljane palme. Sirovo palmino ulje nastaje prešanjem ploda i zatim se prerađuje u rafinerijama za daljnju upotrebu. Palmino ulje se koristi u margarinu, gotovim proizvodima, pekarskim proizvodima i slatkišima. Palmino ulje također se koristi za izradu svijeća, kozmetičkih proizvoda i deterdženata. ²³
Proizvodi za domaćinstvo (Near-Food)	Kozmetika, deterdženti, sredstva za čišćenje, hrana za kućne ljubimce, papir, folije, sredstva za higijenu, duhan, kućanski proizvodi (baterije, ugljen, svijeće, upaljači, maziva, vrećice).

²¹ Stanford University: Methane and climate change (Metan i klimatske promjene), 2021.

²² Forum o održivom palminom ulju: Handelsmodelle (Modeli trgovanja), bez navedene godine

²³ Forum o održivom palminom ulju: What is palm oil (Što je palmino ulje)? bez navedene godine

Segregated	Model Segregated označava fizičko odvajanje opskrbnog lanca certificiranog i konvencionalnog palminog ulja (ulja jezgri). Kupac certificiranog palminog ulja (ulja jezgri) može biti siguran da isporučeno palmino ulje (ulje jezgri) dolazi iz održivijeg uzgoja i da se u cijelom lancu vrijednosti ne miješa s konvencionalnim palminim uljem (uljem jezgri). Na ishodištu se mogu miješati certificirana palmina ulja iz različitih uljara. ²⁴
Staklenički plinovi	Plinovite komponente atmosfere, uključujući ugljikov dioksid (CO ₂), metan (CH ₄), dušikov oksid (N ₂ O) i fluorouglikovodike. Određena količina plinova u atmosferi osigurava prirodni efekt staklenika – a time i povoljne uvjete za život na Zemlji. Međutim, previsoka koncentracija – kao rezultat emisija stakleničkih plinova koje je uzrokovao čovjek – zagrijava Zemlju. ²⁵
Ulje palmine jezgre	Bijelo-žuto ulje palmine jezgre dobiva se iz masne koštice (jezgre) ploda uljane palme. Jezgre se uklanjaju iz prešanih plodova palme i potom suše. Ulje se potom u uljari može izvući iz jezgri mljevenjem i prešanjem, uz upotrebu topline. Ulje palminih jezgri uglavnom se koristi u kemiji, kozmetici i proizvodima za čišćenje. ²⁶

²⁴ Forum o održivom palminom ulju: Handelsmodelle (Modeli trgovanja), bez navedene godine

²⁵ Encyclopedia Britannica: Greenhouse Gas (Staklenički plin), 2022.

²⁶ Forum o održivom palminom ulju: What is palm oil (Što je palmino ulje)? bez navedene godine

Izvori i poveznice

Izvori i poveznice

Amnesty International:

The great palm oil scandal (Veliki skandal s palminim uljem), 2016.

<https://www.amnesty.org/en/wp-content/uploads/2021/05/ASA2152432016ENGLISH.pdf>

(Verzija: 4. 5. 2023.)

Earthworm:

Insights into recruitment costs and practices [...] (Uvid u troškove i prakse zapošljavanja [...]), 2019.

<https://www.earthworm.org/uploads/files/recruitment-practices-malaysia-2019.pdf>

(Verzija: 4. 5. 2023.)

Encyclopedia Britannica:

Carbon Dioxide (Ugljični dioksid), 2022.

<https://www.britannica.com/science/carbon-dioxide>

(Verzija: 11. 11. 2021.)

Encyclopedia Britannica:

Greenhouse Gas (Staklenički plin), 2022.

<https://www.britannica.com/science/greenhouse-gas>

(Verzija: 11. 11. 2021.)

Fairtrade:

Faires Palmöl (Pravedno palmino ulje), bez navedene godine

<https://www.fairtrade.de/index.php/mID/1.3.2/lan/de>

(Verzija: 4. 5. 2023.)

Forum o održivom palminom ulju:

Handelsmodelle (Modeli trgovanja), bez navedene godine

[Handelsoptionen von Palmöl \(forumpalmoel.org\)](https://forumpalmoel.org)

(Verzija: 4. 5. 2023.)

Forum o održivom palminom ulju:

What is palm oil (Što je palmino ulje), bez navedene godine

<https://www.forumpalmoel.org/what-is-palm-oil>

(Verzija: 4. 5. 2023.)

Greenpeace:

Palm oil (Palmino ulje), bez navedene godine

<https://www.greenpeace.org.uk/challenges/palm-oil/>

(Verzija: 4. 5. 2023.)

IISD (International Institute for Sustainable Development:

Global Market Report (Izvešće o globalnom tržištu): Palm Oil (Palmino ulje), 2019.

[Global Market Report \(Izvešće o globalnom tržištu\): Palm Oil \(Palmino ulje\) \(iisd.org\)](https://www.iisd.org/publications/global-market-report-palm-oil)

(verzija: 15. 11. 2021.)

IUCN, Palm oil and biodiversity:

Palm oil and biodiversity (Palmino ulje i bioraznolikost), 2018.

<https://portals.iucn.org/library/sites/library/files/documents/2018-027-En.pdf>

(Verzija: 11. 11. 2021.)

National Geographic:
Ecosystem (Ekosustav), 2022.

<https://education.nationalgeographic.org/resource/ecosystem>
(Verzija: 15. 11. 2021.)

Stanford University:
Methane and climate change (Metan i klimatske promjene), 2021.

<https://earth.stanford.edu/news/methane-and-climate-change>
(Verzija: 15. 11. 2021.)

USDA (United States Department of Agriculture):
Palm Oil Explorer (Istraživač palminog ulja), 2021.

<https://ipad.fas.usda.gov/cropexplorer/cropview/commodityView.aspx?cropid=4243000>
(Verzija: 15. 11. 2021.)

World Economic Forum:
Forests, Food Systems and Livelihoods (Šume, prehrambeni sustavi i sredstva za život), 2021.

[WEF Forests Food Systems and Livelihoods 2021.pdf \(weforum.org\)](#)
(Verzija: 4. 5. 2023.)

WWF:
8 things to know about palm oil (8 stvari koje treba znati o palminom ulju), bez navedene godine

<https://www.wwf.org.uk/updates/8-things-know-about-palm-oil>
(Verzija: 15. 11. 2021.)

WWF:
Auf der Ölspur (Na tragu ulja), 2016.

<https://www.wwf.de/fileadmin/fm-wwf/Publikationen-PDF/Landwirtschaft/WWF-Studie-Auf-der-%C3%96lspur.pdf>
(Verzija: 15. 11. 2021.)

Izvori fotografija

Naslovna fotografija

voddol, stock.adobe.com

Stranica 8

t4nkyong, stock.adobe.com

Stranica 12

whitcomberd, stock.adobe.com

Stranica 17

MERCURY studio, stock.adobe.com

Kontakt

Lidl Hrvatska d.o.o. k.d.
Ljudevita Posavskog 53
Velika Gorica

Dodatne reference za CSR

www.lidl.hr
<https://tvrtka.lidl.hr/odrzivost-u-lidlu>

Obavijest o autorskom pravu

Sadržaj ovog dokumenta (tekstovi, grafički prikazi, fotografije, logotipi itd.) kao i sam dokument zaštićeni su autorskim pravom. Nije dopušteno prosjeđivanje, preinačavanje, objavljivanje, prevođenje niti kopiranje ovog dokumenta i/ili njegova sadržaja bez pisanog dopuštenja tvrtke Lidl Hrvatska.

Obavijest o ravnopravnosti spolova

Radi bolje čitljivosti, u ovoj publikaciji se za označavanje osoba i ključne riječi povezane s osobama koriste oblici u muškom rodu. Odgovarajući pojmovi načelno se ravnopravno odnose na sve rodove. Skraćeni oblik jezika koristi se samo iz redakcijskih razloga i nema nikakvu vrijednost.

© Lidl Hrvatska d.o.o. k.d.